

अधिकृत क्याडेट पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको नेपाली विषयको पाठ्यक्रम

समय: २ घण्टा ३० मिनेट

पूर्णाङ्क: १००

उत्तीर्णाङ्क: ४०

यो पाठ्यक्रम नेपाली सेनाको अधिकृत क्याडेट छनौट परीक्षा (खुला) का लागि निर्धारण गरिएको हो । उच्च माध्यमिक तह (१०+२) को अनिवार्य नेपाली विषयको पाठ्यवस्तुमा आधारित यसमा तहगत ज्ञान, सीप र भाषिक क्षमताको परीक्षण गर्ने मुल उद्देश्य राखिएको छ । यसलाई मुख्यतः व्याकरण र बोध तथा अभिव्यक्ति गरी दुई खण्डमा बाडिएको छ । व्याकरण खण्ड अन्तर्गत वर्ण, वर्ण विन्यास, शब्दवर्ग, शब्द निर्माण प्रक्रिया, शब्द भण्डार, कारक र वाक्य सम्बन्धी पाठ्यवस्तु समावेश गरिएका छन् भने बोध र अभिव्यक्ति खण्ड अन्तर्गत बोध तथा भाषिक अभिव्यक्तिका विविध पक्षहरू समाविष्ट छन् । व्याकरण खण्ड अन्तर्गत २० अङ्कका बहुवैकल्पिक वस्तुगत प्रश्न र २० अङ्कका प्रयोगमूलक विषयगत प्रश्नहरू समावेश छन् भने बोध र अभिव्यक्ति खण्ड अन्तर्गत ६० अङ्कका बोध तथा अभिव्यक्तिसँग सम्बन्धित व्यावहारिक सिप तथा स्वतन्त्र लेखनसँग सम्बन्धित प्रश्नहरू समावेश छन् ।

लिखित परीक्षा योजना

विषय वस्तु	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्न संख्या र अंक	समय
व्याकरण	४०	वस्तुगत बहुवैकल्पिक प्रश्न	२०x१=२०	२ घण्टा ३० मिनेट
		विषयगत	५x४=२०	
बोध र अभिव्यक्ति	६०	व्यावहारिक र स्वतन्त्र लेखन	२x१०=२० ८x५=४०	

यो पाठ्यक्रम मिति २०७६/१०/२२ गते देखि लागु हुनेछ ।

एकाइ (१): व्याकरण

१.१ नेपाली वर्ण पहिचान र अक्षर संरचना एवम् अक्षर सङ्ख्या	५
१.२ वर्ण विन्यास	५
१.३ शब्द भण्डार	५
पर्यायवाची, विपरीतार्थी, श्रुतिसमभिन्नार्थी, अनेकार्थी र समूहवाची	
१.४ शब्दवर्ग	५
नाम, सर्वनाम, विशेषण, क्रिया, क्रियायोगी, नामयोगी, संयोजक, निपात र विस्मयादिबोधक	
१.५ शब्द निर्माण	५
उपसर्ग, प्रत्यय, समास र द्वित्व	
१.६ वाक्यका प्रकार तथा वाक्य संश्लेषण र वाक्य विश्लेषण	५
१.७ वाक्यान्तरण	५
लिङ्ग, वचन, पुरुष, आदर, वाच्य र करण-अकरण	
१.८ काल, पक्ष र भाव	५

एकाइ (२): बोध र अभिव्यक्ति

२.१ बोध	१०
नेपाली भाषामा लेखिएको २५० देखि ३०० शब्दसम्मको कुनै एक गद्यांश दिई तथ्यपरक, निष्कर्षात्मक, अनुमानात्मक र सन्दर्भ बोधक चार प्रश्न र शब्द वा पदावलीको अर्थ लेख्ने गरी एक प्रश्न सोधिने ।	
२.२ बुँदा टिपोट	५
नेपाली भाषामा लेखिएको १३० देखि १५० शब्दसम्मको कुनै एक गद्यांश दिई पाँच ओटा बुँदा टिप्पण लेख्न लगाइने ।	
२.३ सङ्क्षेपीकरण	५
नेपाली भाषामा लेखिएको १३० देखि १५० शब्दसम्मको कुनै एक अनुच्छेद दिई संक्षेपीकरण गर्न लगाइने ।	

२.४ निबन्ध लेखन

१०

विभिन्न प्रकृति (आत्मपरक र वस्तुपरक) का दुई शीर्षक दिई कुनै एक विषयमा २५० देखि ३०० शब्दसम्मको निबन्ध लेख लगाइने ।

२.५ अनुच्छेद लेखन

५

कुनै दुई शीर्षक दिई एक शीर्षकमा १३० देखि १५० शब्दसम्मको अनुच्छेद लेख दिइने ।

२.६ पत्र रचना

५

घरायसी पत्र र कार्यालयीय पत्र लेखन सम्बन्धी दुई प्रश्न दिई कुनै एकको उत्तर लेख दिइने ।

२.७ प्रतिवेदन लेखन

५

कुनै एक समसामयिक विषय (घटना, समारोह, भ्रमण) मा १८० देखि २०० शब्दसम्मको प्रतिवेदन लेख दिइने ।

२.८ वक्तृता र वादविवाद लेखन

५

कुनै शीर्षकमा वक्तृता र वादविवाद सम्बन्धी छुट्टाछुट्टै एक/एक प्रश्न सोधी कुनै एकको उत्तर लेख दिइने ।

२.९ मनोवाद लेखन

५

कुनै एक शीर्षकमा ।

२.१० भाव विस्तार

५

कुनै सारगर्भित उद्धरण दिई त्यसको भाव विस्तार गर्न दिइने ।

पाठ्यक्रमका एकाइहरूबाट यथासम्भव निम्नानुसार प्रश्नहरू सोधिनेछन्

एकाइ	१.१	१.२	१.३	१.४	१.५	१.६	१.७	१.८	२.१	२.२	२.३	२.४	२.५	२.६	२.७	२.८	२.९	२.१०
प्रश्न संख्या (वस्तुगत)	५	१	५	१	५	१	१	१	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
अंकभार	५	१	५	१	५	१	१	१	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
प्रश्न संख्या (विषयगत)	-	१	-	१	-	१	१	१	५	१	१	१	१	१	१	१	१	१
अंकभार	-	४	-	४	-	४	४	४	१०	५	५	१०	५	५	५	५	५	५

अधिकृत क्याडेट पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको
नेपाली विषयको नमुना प्रश्नपत्रहरू

(वस्तुगत प्रश्न)

सही उत्तर छान्नुहोस् ।

१ × २० = २०

१. “सर्वहारा” शब्दको अक्षरसंख्या कति हो ?

क) १ ख) २ ग) ३ घ) ४

२. तलका स्वरहरू मध्ये कुन चाही संयुक्त स्वर हो ?

क) अ ख) उ ग) ओ घ) ऐ

३. तलका मध्ये कुन शब्द “तत्सम” शब्द हो ?

क) ऋषि ख) फुल ग) मोटर घ) रोदी

४. ‘सूर्य’ को पर्यायवाची शब्द कुन हो ?

क) निशा ख) भाष्कर ग) शशी घ) इन्दु

५. तलका मध्ये अनेकार्थी शब्द कुन हो ?

क) कर ख) खर ग) वर घ) तर

६. ‘श्रीगणेश’ को विपरीतार्थी शब्द कुन हो ?

क) थालनी ख) प्रारम्भ ग) इतिश्री घ) प्रार्थना

७. ‘उषा’ को पर्यायवाची शब्द कुन हो ?

क) विहान ख) ईर्ष्या ग) अग्नि घ) उत्सव

८. ‘उदय’ को विपरीतार्थी शब्द कुन हो ?

क) अस्त ख) शुरु ग) सूर्य घ) पतन

९. ‘बिहान सबेरै उठ्नुहोस् ।’ भन्ने वाक्यमा ‘सबेरै’ कुन शब्दवर्गको शब्द हो ?

क) क्रिया ख) क्रियायोगी ग) नामयोगी घ) विशेषण

१०. ‘रतन्धो’ कसरी बनेको शब्द हो ?

क) समास भएर ख) द्वित्व भएर
ग) प्रत्यय लागेर घ) उपसर्ग लागेर

११. 'पालो + पालो' = 'आलोपालो' कुन द्वित्व अन्तर्गत पर्दछ ?

क) आंशिक द्वित्व

ख) आपरिवर्तित द्वित्व

ग) पूर्ण द्वित्व

घ) परिवर्तित द्वित्व

१२. 'मामाघर' कुन समास अन्तर्गत पर्दछ ?

क) तत्पुरुष समास

ख) द्विगु समास

ग) कर्मधारय समास

घ) द्वन्द्व समास

१३. तलका मध्ये उपसर्ग लागेको शब्द कुन हो ?

क) अपेक्षा

ख) हँसिलो

ग) मानवीय

घ) कर्तव्य

१४. 'द्रष्टा' कसरी बनेको शब्द हो ?

क) द्रस् + टा

ख) द्रस् + ता

ग) दृस् + ता

घ) दृश् + ता

१५. 'हरिले विद्यालय गएर पुस्तक पढ्यो।' यो बनोटका आधारमा कस्तो वाक्य हो ?

क) सरल वाक्य

ख) संयुक्त वाक्य

ग) मिश्र वाक्य

घ) जटिल

१६. 'कवि कविता लेख्छन्।' वाक्यको स्त्रीलिङ्गी वाक्य कुन हो ?

क) कवि कविता लेख्छन्।

ख) कवयत्री कविता लेख्छ।

ग) कवयत्री कविता लेख्छन्।

घ) कवयित्री कविता लेख्छन्।

१७. 'भक्तले देवको दर्शन गर्यो' वाक्यको बहुवचन वाक्य कुन हो ?

क) भक्तले देवीको दर्शन गर्यो।

ख) भक्तजनले देवगणको दर्शन गरे।

ग) भक्तहरुले देवको दर्शन गर्यो।

घ) भक्तले देवहरुको दर्शन गरे।

१८. 'म खाना खान्छु' वाक्यको द्वितिय पुरुष वाक्य कुन हो ?

क) तिमि खाना खान्छौ।

ख) हामी खाना खान्छौ।

ग) उनी खाना खान्छ।

घ) तिनीहरु खाना खान्छन्।

१९. कुनै काम पहिले वा वितेको समयमा भइसकेको तर अहिले मात्र थाहा पाइएको अवस्था जनाउने क्रियापदको पक्षलाई कुन भूत भनिन्छ ?

क) पूर्ण भूत

ख) अपूर्ण भूत

ग) अभ्यस्त भूत

घ) अज्ञात भूत

२०. तलका मध्ये कुन पक्ष वर्तमान कालको होइन ?

क) पूर्ण

ख) अपूर्ण

ग) सामान्य

घ) अज्ञात

विषयगत प्रश्न

समूह 'क'

१. तल दिइएका वर्णहरुलाई उच्चारण स्थानका आधारमा छुट्याउनुहोस् । ३
क, त, प
२. शुद्ध गरी पुन लेखन गर्नु होस् : ४
विशोमान चित्रमा नेपाल सानो देखिए ता पनि यो शुन्दर शान्त र रमणिय पर्यटकिय मुलुकका रुपमा सुपरिचित छ ?
३. रेखाङ्कित शब्दहरुको शब्दवर्ग छुट्याउनु होस् : ४
जीवन चारैतिरबाट सुन्दर मूर्तिभैँ हुनुपर्छ अनि पछि पो यसले हाम्रो जीवनमा सार्थकता पाउँछ ।
४. तलका वाक्यहरुलाई संयुक्त वाक्यमा परिवर्तन गर्नुहोस् । ४
राम घर जान्छ । रामले भाइलाई खाना खुवाउँछ ।
५. कोष्ठकमा दिइएको निर्देशनका आधारमा वाक्य परिवर्तन गर्नु होस् : ४
क) नायकको छोरा नायक नै हुन्छ । (लिङ्ग)
ख) हामी काठमाण्डौं गयौं । (तृतीय पुरुष)
ग) फुलहरु सुन्दर छन् । (वचन)
घ) हामीहरु खेलन गएका थियौं । (पुरुष)
५. कोष्ठकमा दिइएका धातु र सङ्केतका आधारमा खाली ठाउँ भर्नु होस् : ४
क) तिनीहरू परीक्षा । (दि : पूर्ण भूत)
ख) म त भुसुक्कै । (निदाउ : अज्ञात भूत)
ग) हामी सबै मिलेर देशको विकास । (गर् : इच्छार्थ)
घ) पानी परे । (सप्र : सङ्केतार्थ)

समूह 'ख'

१. दिइएको गद्यांश पढी सोधिएका प्रश्नहरूको उत्तर दिनु होस् :

१०

शान्तिको बाटो साह्रै कठिन छ । हिंसात्मक भावनाबाट सिर्जित शान्ति दीर्घजीवी हुँदैन । यसमा स्वार्थ, अत्याचार र हिंसाको छाँया परेको हुन्छ । त्यसकारण सर्वप्रथम यस संसारबाट हिंसा-प्रतिहिंसाजस्ता महान् रोगहरूको इलाज गर्न हामी तमिस्रनु पर्छ । हामीमा जाति, रङ्ग र उचनीचको भावना आउनु हुँदैन । यसको विपरीत 'बसुधैव कुटुम्बकम्' को महान् आदर्शलाई हृदयङ्गम गरेर संसारमा मानवप्रति प्रेम जगाउनु पर्छ । मानिसले एक अर्काको निर्धन, अर्कै आदर्शको, अर्कै जातिको भनेर घृणा गर्नु बुद्धलाई बिर्सेर युद्धलाई प्रोत्साहन गर्नु बराबर हो । त्यसकारण विश्वभरका मानिसहरू एक भएर आपसआपसमा उब्जने वैमनस्य आपसी समझदारीले हटाउनु पर्छ । हिंसा र प्रतिहिंसाको भावनालाई आफ्नो अन्तस्करणदेखि नै निकालेर फ्याँक्नुपर्दछ र बुद्धको आदर्शरूपी पञ्चशील व्यवहारमा भित्र्याउने प्रयास गर्नुपर्दछ । आज समस्त मानव समाज युद्ध र आतङ्कको छायाले त्रस्त छ त्यसकारण साधुको मात्र हैन दुर्जनको पनि रक्षा गरेर शान्तिको बाटो हिँडाउनु पर्छ । आफू पनि बाँच्नु र अरुलाई पनि बचाउनु मानवताको पहिलो आदर्श हो ।

प्रश्नहरू :

- (क) हिंसात्मक भावनाले सिर्जिएको शान्ति किन दीर्घजीवी हुँदैन ?
- (ख) के-कस्ता कुराले शान्ति व्यवस्थापनमा बाधा पुऱ्याउँछ ?
- (ग) वास्तविक शान्ति स्थापनाका लागि के गर्नुपर्दछ ?
- (घ) मानवताको मुख्य आदर्श के हो ?
- (ङ) 'दीर्घजीवी' र 'प्रतिहिंसा' को अर्थ के हो ?

२. तलको गद्यांशबाट पाँच ओटा बुँदाहरू टिप्नुहोस् :

५

परिश्रमी जीवन नै पूज्य हुन्छ, उदाहरणीय हुन्छ । जसरी घोटिँदा घोटिँदा नदीको ढुङ्गा गोलो हुन्छ, त्यसैगरी परिश्रम गर्दागर्दा जीवनले नयाँ रूप धारण गर्दछ । 'उद्योगीले जोगी हुनु पर्दैन' भन्ने लोकोक्तिले पनि हामीलाई परिश्रम गर्न सन्देश दिएको छ । हरेक क्षेत्रमा परिश्रमको ठूलो महत्त्व छ । यथास्थितिबाट माथि उठ्न हामीले भाग्यवादी बन्ने होइन कर्मवादी बन्नु पर्छ, पुरुषार्थी हुनु पर्छ । धर्म, अर्थ, काम र मोक्ष गरी हाम्रा चार पुरुषार्थ छन् । ती पुरुषार्थलाई प्राप्त गर्न निरन्तर साधना वा परिश्रमको खाँचो छ । भाग्यवादी भएर बस्नु भनेको आफ्नो परिश्रमरूपी ऊर्जाको दुरुपयोग गर्नु हो । परिश्रम जीवनको पूजा हो, समाज र राष्ट्रको सेवा हो । निरन्तर साधनारत रहेर परिश्रम गरेमा हामी राजा विश्वरथबाट महर्षि विश्वामित्र बन्न सक्छौं ।

३. तलका सरल वाक्यहरूलाई एउटै वाक्यमा संश्लेषण गर्नु होस् : ५
लक्ष्मी प्रसाद देवकोटा महाकवि हुन् । उनी उदार चरित्रका थिए । उनी कवितामै कुरा गर्न सक्थे । उनले महाकाव्य लेखे । उनले खण्डकाव्य लेखे । उनले उपन्यास लेखे । उनले थुप्रै फुटकर कविता लेखे । उनी सबै सामु परिचित भए ।
४. कुनै एक शीर्षकमा ३०० शब्द नघटाई निबन्ध लेख्नु होस् : १०
(क) राष्ट्रसेवकको दायित्व
(ख) नागरिकको कर्तव्य
५. तलका मध्ये कुनै एक शीर्षकमा १५० शब्दसम्मको अनुच्छेद लेख्नु होस् : ५
(क) जडीबुटीको महत्व
(ख) नेपालमा बेरोजगारी समस्या
६. तलका मध्ये कुनै एक प्रश्नको उत्तर दिनु होस् : ५
क) आफ्नो पेसागत क्षमता अभिवृद्धि गर्नका लागि दुई वर्षको अध्ययन बिदाको माग गर्दै कार्यालय प्रमुखलाई निवेदन लेख्नु होस् ।
“वा”
ख) आफू शैक्षिक भ्रमण जाँदा देखिएको ज्ञानवर्द्धक कुराहरु समावेश गरि गाउँमा पढ्ने भाइलाई चिठी लेख्नुहोस् ।
७. राजमार्गमा भएको कुनै एक दुर्घटनाका सम्बन्धमा प्रतिवेदन तयार पार्नु होस् । १०
८. नेपाली सेनाको अधिकृत क्याडेट छनौट परीक्षामा सामेल हुनु अघि तपाईंको मनमा खेलेका कुराहरु समेटी मनोवाद लेख्नु होस् । ५
९. “धनभन्दा विद्या ठूलो” भन्ने विषयमा पक्षका तर्फबाट आफ्नो तर्कहरु राख्नुहोस् । ५
१०. भाव विस्तार गर्नु होस् : ५
‘देशभक्ति’ भनेको माटो र मुटु अर्थात् भूमि र जनताप्रति गरिने हार्दिक स्नेह वा आस्था हो ।